

NEBEZPEČÍ, KTERÉ DĚTEM

NA INTERNETU HROZÍ:

✓ Nevhodný obsah

- Ø pornografie
- Ø rasistické a xenofobní stránky
- Ø nepravdivé nebo zavádějící informace

✓ Urážlivá, hanlivá nebo jinak nežádoucí komunikace

- Ø nevhodné e-mailové zprávy
- Ø obtěžující zprávy přes ICQ, MSN Messenger, Skype či podobné instanční Messenger
- Ø **Grooming**
 - Chování většinou staršího člověka, jehož cílem je přivábit děti k sexu pomocí budování falešné důvěry a vztahů
- Ø **Flaming**
 - Umísťování vědomě nepřátelských nebo urážlivých vzkazů na internet s cílem někoho „vytočit“
- Ø **Cyber staling**
 - Nabízení nevyžádaných služeb a zboží nebo zastrašování prostřednictvím jakékoliv elektronické komunikace. Kybernetičtí lovci vybírají své oběti v četových místnostech, diskuzních skupinách, diskuzních fórech nebo prostřednictvím e-mailů. Pak zasíláním, nevyžádané pošty, zanecháváním vzkazů v návštěvních knihách, obtěžováním při živém chatování apod. útočí na vybranou oběť. Mohou však použít i SMS nebo přímo kontakt přes telefon nebo Skype. Objevují se také speciálně zřízené stránky za tímto účelem.
- Ø **Bulling**
 - Kybernetická šikana a ponižování. Útočníci používají stejné způsoby komunikace, cílem jejich aktivity je ale zesměšnění, ponižování a trýznění jednotlivců i skupin.

✓ Útoky komerční povahy

- Ø sledování pohybu na internetu (stopování, co uživatele zajímá a jak se chová)
- Ø zastírání hranice mezi nezávislou a komerční informací
- Ø přesměrování na reklamní stránky

✓ Útoky na zabezpečení počítače

- Ø počítačové viry
- Ø reklamní software a spyware
- Ø pharming a phishing

§ různé způsoby, jak získat z vašeho počítače citlivé údaje (osobní údaje, přístupová hesla – PINY, čísla kreditních karet, čísla bankovních účtů apod.), které mohou způsobit přímou finanční škodu. Zlodějům k těmto cílům slouží také podvodné e-maily, které se tváří jako zprávy od oficiální instituce, banky, poskytovatelů internetového připojení, správců sítě, apod. A požadují pod různými záminkami zaslání nebo potvrzení požadovaných údajů. Nejčastějšími případy jsou e-maily od loterijních společností, které požadují zaslání čísel a přístupových kódů bankovního konta, kam údajně pošlou výhru.

✓ Obtěžující útoky

- Ø vyskakující okna (pop-up) www stránek
- Ø spam
- Ø hoax

§ řetězové neškodné zprávy, které dostáváme asi všichni a velmi často se jimi bavíme. Malé děti jsou však citlivější k vnějším podnětům a proto by je mohla poplašná zpráva ohrozit. Podrobnosti najdete na www.hoax.cz.

PRAVIDLA BEZPEČNÉHO INTERNETU

PRO DĚTI

Internet je skvělé místo poznávání všeho možného, chatování s lidmi z celého světa, nalézání nových přátel a skvělé zábavy. Přesto buďte opatrní, můžete dost riskovat, pokud nedodržíte některá prostá pravidla:

- ✓ Neuváděj nikde své osobní údaje (jméno adresu). Je to jako dávat někomu klíče od bytu!
- ✓ Osobní heslo chrání tvé soukromí, drž ho proto v tajnosti a nikomu ho nesděluj, dokonce ani svému nejlepšímu příteli nebo někomu, kdo se tváří úředně.
- ✓ Nacházet kamarády online je bezva, ale řekni raději rodičům, s kým ses skamarádil a kdo jsou tví noví přátelé.
- ✓ Pokud se chceš setkat s někým, koho jsi poznal na internetu, požádej rodiče o svolení a nechoď na schůzku bez doprovodu dospělého.
- ✓ Je spousta prima věcí na netu, ale je tam také mnoho špatného!
- ✓ Proto vždy řekni rodičům nebo učiteli, pokud uvidíš něco, po čem se cítíš trapně.
- ✓ Chatování může být zábavné, ale nemusíš v diskuzní místnosti zůstat, pokud se tam cítíš trapně nebo ohroženě.
- ✓ Pamatuj, ty tomu velíš!

LISTINA DĚTSKÝCH PRÁV NA INTERNETU

- ✓ Mám právo bádát, učit se a užívat si na internetu všechny dobré věci pro děti.
- ✓ Mám právo uchovávat veškerou informaci o sobě v tajnosti.
- ✓ Mám právo, aby mne nikdo neobtěžoval a netrápil.
- ✓ Mám právo ignorovat e-maily a zprávy od lidí, které neznám nebo kterým nevěřím.
- ✓ Mám právo nevyplňovat na internetu žádné formuláře a neodpovídat na otázky.
- ✓ Mám právo vždy požádat rodiče nebo vychovatele o pomoc.
- ✓ Mám právo nahlásit každého, kdo se podle mého názoru chová divně nebo dává divné otázky.
- ✓ Mám právo necítit se provinile, když se na obrazovce počítače objeví odporné věci.
- ✓ Mám právo, aby mi lidé na internetu prokazovali respekt.
- ✓ Na internetu mám právo cítit se bezpečně a být v bezpečí!

PRO RODIČE: CO MÁ DÍTĚ DĚLAT, KDYŽ SE STANE OBĚTÍ OSOBNÍHO OBTĚŽOVÁNÍ NA INTERNETU?

- ✓ Musí vědět, že vám to vždy musí říct.
- ✓ Nezlobte se na něj, musí mít ve vás důvěru a oporu.
- ✓ Neodpovídejte na jakékoliv e-maily nebo vzkazy od obtěžujícího.
- ✓ Informujte policii, popř. svého poskytovatele internetového připojení.
- ✓ Nemažte žádné zpráv od obtěžujícího s snažte se uložit historii chatu, je to důležitý důkaz pro vyšetřování.
- ✓ Zamyslete se nad tím, jestli je vhodné změnit dítěti e-mailovou adresu a přezdívku.

JAK „ZKOPÍROVAT“ CELOU OBRAZOVKU?

Může být důležité, abyste rychle zachytili, co se právě děje na obrazovce vašeho počítače. Je to možné, zkopírujete obrazovku jako obrázek!

1. Zmáčkněte klávesu ALT a PRINT SCREEN (PrtSc) zároveň.
2. Otevřete nový textový dokument, například ve wordu.
3. Vložte obrázek do souboru:
 - ✓ Zmáčkněte CTRL + V nebo
 - ✓ Klikněte pravým tlačítkem myši a zadejte VLOŽIT
4. Uložte dokument

TENTO SEZNAM MŮŽETE VYTISKNOUT A UMÍSTIT V BLÍZKOSTI POČÍTAČE

- Ø Sám nikdy nesděluj na internetu:
 - ✓ Své příjmení
 - ✓ Svůj věk
 - ✓ Číslo telefonu
 - ✓ Město, ve kterém bydlím
 - ✓ Jméno školy, do které chodím
 - ✓ Konkrétní jména kroužků a sportovních klubů, do kterých chodím
 - ✓ Svá hesla i hesla jiných lidí
 - ✓ Číslo kreditní karty rodičů
- Ø Neposílej nikomu neznámému svou fotografii nebo obrázek, ze kterého by mohl poznat, jak vypadáš.
- Ø Nikomu, ani svým kamarádům, nesděluj svá hesla k e-mailovým schránkám.
- Ø Naopak, rodiče by měli mít právo dostat se do tvé e-mailové schránky, pokud je třeba. Určitě toho nebudou zneužívat!
- Ø Ne všichni lidé, kteří se tváří úředně nebo kamarádsky, jsou důvěryhodní.
- Ø Na webu si můžeš najít spoustu kamarádů, ale raději řekni kamarádům, s kým se kamarádíš.
- Ø Pokud se chceš setkat s někým, s kým ses seznámil na internetu, řekni to rodičům (rodiče jsou vždy ti praví, kamarádi a sourozenci ti v nouzi většinou nemohou pomoci) a nechod' na první setkání bez doprovodu dospělého.
- Ø Neodpovídej na neslušné maily nebo vzkazy. Pokud se budou opakovat, řekni to rodičům.

- Ø Pokud na tebe na chatu někdo neznámý útočí, raději se odhlas.
- Ø Chraň počítač před počítačovými viry. Neotvírej přílohy e-mailů od neznámých osob, neměň sám bezpečnostní nastavení počítače a používej antivirový program.
- Ø Měj na paměti, že ne všechny informace na internetu jsou pravdivé.
- Ø Měj na paměti, že ne všichni na webu uvádí svůj věk, jméno, pohlaví a bydliště správně. Identitu je možné velmi snadno změnit.
- Ø Neposílej nikomu něco, co by mohl považovat za útok na jeho osobu nebo na něco blízkého. Mohlo by to vyvolat nepříjemnosti.
- Ø Důvěřuj svým instinktům. Pokud se na některých stránkách nebo diskuzích necítíš dobře, jednoduše je opusť. Je to tvé právo a může tě to ušetřit spousty potíží.
- Ø Dodržuj smlouvu o používání internetu, kterou jsi podepsal/a se svými rodiči.
- Ø Pokud je něco ve spojení s určitými stránkami v nepořádku, necítíš se dobře nebo na tebe někdo jakýmkoliv způsobem útočí, řekni to dospělým, nejlépe svým rodičům. Nebudou se zlobit, budou se ti snažit pomoci.

Doporučená maximální doba strávená u počítače

VĚK	ČAS
Do čtyř let	výjimečná zábava na několik minut
4-5 let	15 až 20 minut
6-7 let	30 minut
od 8 let	již déle, ale pouze menší část volného času

Rodičovská smlouva, uzavřená mezi rodičem a dítětem

Vím, že internet může být kouzelným místem pro návštěvy mých dětí. Vím také, se musím podílet na zajištění jejich bezpečnosti při používání. Chápu, že mi děti mohou pomoci a souhlasím s dodržováním následujících pravidel:

- Budu poznávat internetové služby, které mé dítě využívá, a webové stránky, které navštěvuje.
- Stanovím rozumná pravidla pro používání počítače a po projednání s dětmi je umístím poblíž počítače, aby byla na očích.
- Nebudu přehnaně reagovat, pokud mi děti řeknou o něčem „špatném“, co našly nebo udělaly na internetu.
- Pokusím se poznat internetové kamarády svých dětí.
- Pokusím se umístit domácí počítač do společného prostoru celé rodiny.
- Oznámím podezřelé nebo zakázané aktivity a stránky odpovědným úřadům.
- Připravím nebo najdu seznam stránek doporučených pro děti.
- Často budu kontrolovat, co mé děti na internetu navštěvují.
- Budu hledat možnosti filtrování a blokování materiálů na internetu, které jsou pro děti nevhodné.
- Co nejčastěji budu se svými dětmi mluvit o jejich internetových výpravách a společně s nimi se budu účastnit jejich dobrodružství.

Souhlasím s výše uvedeným.

Podpis rodiče:

Datum:

Beru na vědomí, že mí rodiče souhlasili žít podle těchto pravidel a souhlasím, že jim budu pomáhat surfovat po internetu společně se mnou.

Podpis dítěte:

Datum:

Smlouva dítěte, uzavřená mezi dítětem a rodičem

Vím, že internet může být nádherné místo pro surfování. Vím také, že je pro mne důležité dodržovat pravidla, která zvýší jeho bezpečnost. Souhlasím s těmito pravidly:

- Při brouzdání internetem budu používat bezpečnou a rozumnou přezdívku, která neodhaluje osobní údaje moje ani mé rodiny.
- Přístupová hesla budu držet v tajnosti před všemi kromě rodičů. Nebudu si zřizovat jiné e-mailové účty bez vědomí a souhlasu rodičů.
- Nebudu zveřejňovat své osobní údaje ani údaje o rodičích a rodině, nebudu je sdělovat nikomu na internetu, nebudu je vyplňovat do dotazníků, ani posílat e-mailem. Osobními údaji jsou zejména jméno, adresa, číslo telefonu, věk, třída a název školy.
- Budu se chovat k ostatním jak chci, aby se chovali oni ke mně.
- Na internetu se budu chovat způsobně, komunikovat slušně, nevyvolávat hádky, nepoužívat vyhrůžky ani sprostá slova.
- Osobní bezpečnost budu brát jako svou prioritu, protože vím, že na internetu jsou lidé, kteří předstírají, že jsou někdo jiný než ve skutečnosti.
- Budu upřímný ke svým rodičům a budu jim říkat o lidech, které potkám na internetu, aniž by se mě na to ptali. Nebudu odpovídat na maily nebo zprávy od cizích lidí bez předběžného souhlasu rodičů.
- Pokud uvidím věci, které jsou špatné, odporné nebo sprosté, opustím stránku a sdělím to rodičům, aby zajistili, že se to nebude opakovat.
- Pokud dostanu obrázky, e-maily, zprávy nebo odkazy na stránky s nechutnými náměty nebo pokud jsem v chatovací místnosti, kde někdo používá sprostá slova nebo vyvolává nenávisť, povím o tom rodičům.
- Pokud dostanu od někoho cizího e-mail nebo zprávu obsahující mé osobní údaje, poradím se okamžitě s rodiči, odkud tyto osobní údaje mohl získat.
- Nebudu dělat nic, o co mne žádá na internetu někdo cizí, obzvláště pokud vím, že by se to nelíbilo mým rodičům.
- Nebudu volat, psát, mailovat, vyměňovat si zprávy ani se setkávat s někým, koho jsem potkal na internetu bez předchozího souhlasu rodičů a bez jejich přítomnosti.

- Chápu, že moji rodiče dohlížejí na to, co dělám na internetu a mohou používat software k omezení míst, která tam mohu navštěvovat. Dělají to proto, že mne mají rádi a chtějí mne ochránit.
- Naučím své rodiče lépe zacházet s internetem, abychom se mohli bavit společně a učit se novým bezva věcem.

Souhlasím s výše uvedeným.

Podpis dítěte:

Datum:

Slibuji, že budu chránit bezpečnost mého dítěte na internetu a sledovat, jak jsou tato pravidla dodržována. Pokud mé dítě narazí na nebezpečnou okolnost a řekne mi o tom, budu reagovat rozvážně a v dobré víře bez očeňování kohokoliv. S klidem proberu celou záležitost s dítětem tak, aby tato zkušenost přispěla k zvýšení jeho bezpečnosti při dalším surfování na internetu.

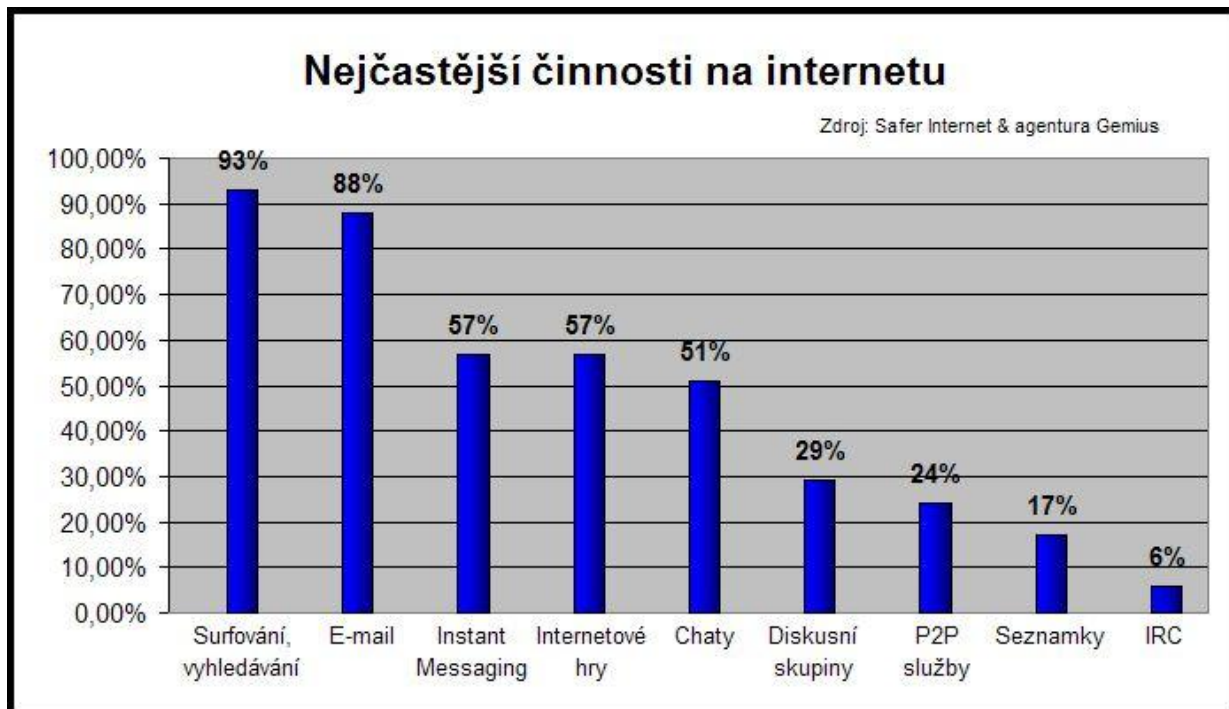
Podpis rodiče:

Datum:

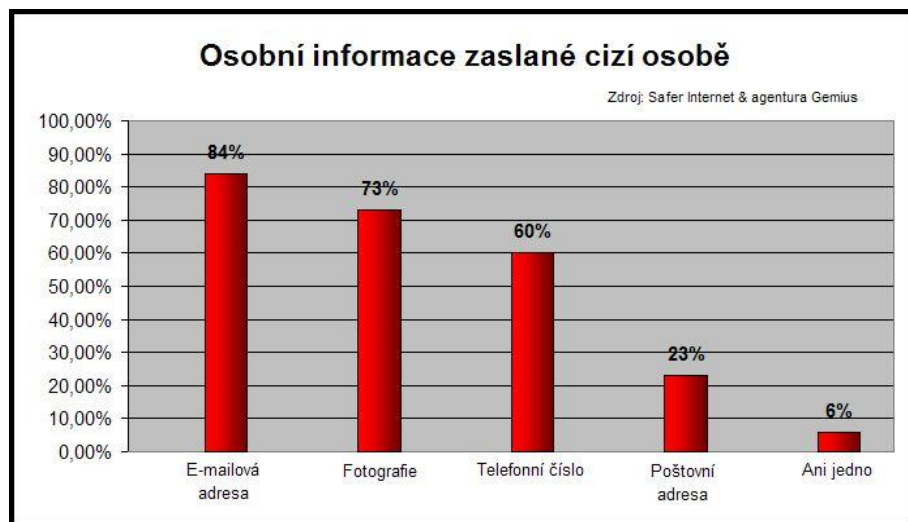
PÁR STATISTICKÝCH ÚDAJŮ PRO RODIČE

Rodiče, prosím, nebuďte lhostejní a dbejte o to, abyste věděli, s kým si vaše dítě na internetu dopisuje, komu posílá své osobní data a s kým chodí na schůzky. Přečtěte si výsledky následujícího průzkumu a budete zřejmě šokováni, jak moc jsou děti na internetu ohrožené a naivní.

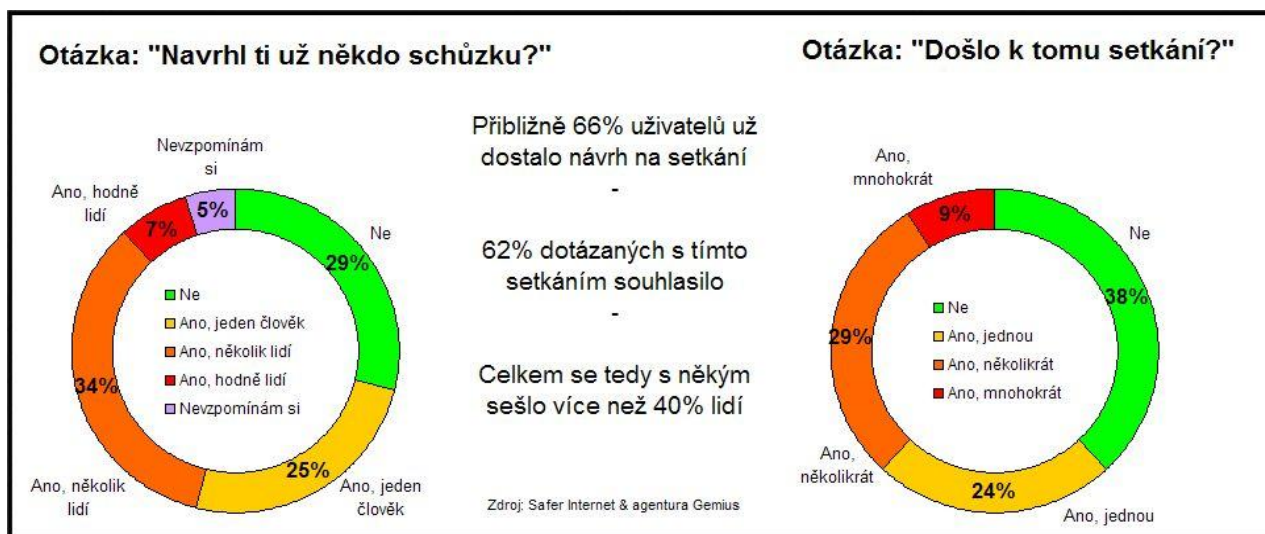
V loňském roce (2006) proběhl na internetu rozsáhlý průzkum, týkající se právě chování uživatelů na internetu. Portály Seznam, Atlas, iDnes a iHned umístily na svých stránkách online dotazníky, které vyplnilo více než 15 000 respondentů. Hlavní cílovou skupinou byly děti ve věku 12–17 let, kterých se účastnilo 1545, tedy cca 10 % z celkového počtu. Hlavním cílem studie bylo analyzovat chování dětí na internetu a zjistit, jaké je povědomí o možných hrozbách, které na uživatele v síti číhají. Ačkoliv se totiž čas od času hovoří či píše o internetové bezpečnosti, většinou se takové zprávy týkají počítačových virů či jiného škodlivého softwaru, případně problematiky zabezpečení počítačů či firemních sítí. Ovšem o hrozbách spojených kupříkladu s navazováním internetových známostí se už příliš nehovoří.

Další část výzkumu se už zaměřila na otázky spojené s bezpečností – a výsledky nebyly rozhodně nijak povzbudivé. Dětem totiž nečiní žádné větší problémy zaslat neznámým lidem své osobní informace a kontaktní údaje. E-mailová adresa, kterou si vyměňují skoro všichni, ještě není nijak zásadní, ale tři čtvrtiny dětí poslalo neznámým lidem (jednou nebo vícekrát) svoji fotografii a více než 60 % i telefonní číslo. A co víc, každé čtvrté dítě zaslalo na požádání i adresu svého bydliště!

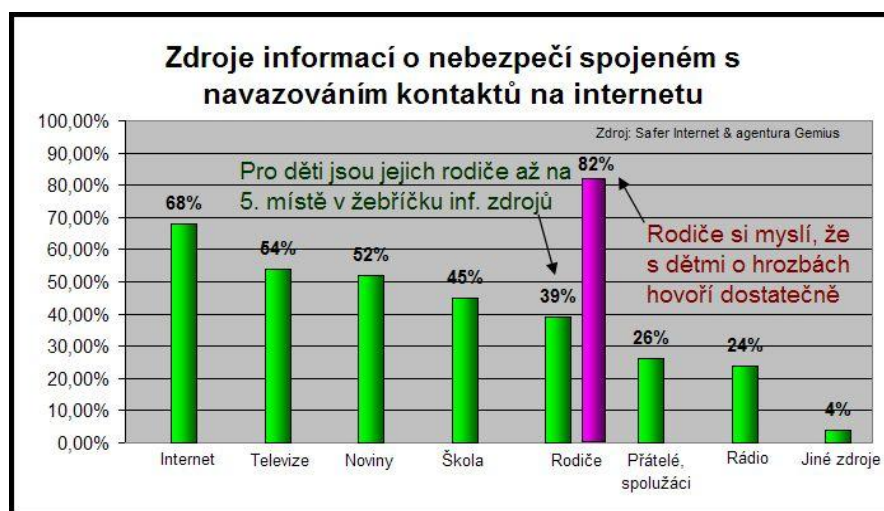

A další znepokojující údaje následují: kromě otázek týkajících se osobních informací dostávají děti také návrhy k setkání v reálném světě – a ve většině případů s tímto pozváním souhlasí. To by nebyl takový problém, kdyby měly s sebou alespoň nějaký doprovod. Ale jak už pesimisté správně tuší, není tomu tak. Většina dětí chodí na podobné schůzky úplně sama a zhruba třetina z nich o tom nikomu ani neřekne. Takové nebezpečné chování ovšem neúměrně zvyšuje možná rizika. A ačkoliv většina setkání proběhne bez problémů, v některých případech i děti samy cítí, že se dotyčný choval podezřele.

Ostatně někdy bylo podezřelé už jen první setkání. Ne všichni totiž ve skutečnosti vypadali tak, jak se prezentovali na internetu. Nejčastější klamnou informací byl věk; řada lidí byla mladší, řada byla starší (zhruba ve stejném poměru) – avšak v některých případech byl věkový rozdíl i více než dvacet let! V necelých 20 % se také lišilo pohlaví. Nechci tak říkajíc "malovat čerta na zeď", ale osobně se domnívám, že když se někdo na chatu vydává za dvanáctiletou holčičku a při setkání se z něj vyklube téměř čtyřicetiletý chlap, pak je něco v nepořádku. Takové případy byly naštěstí ojedinělé, ale to nijak nesnižuje potenciální nebezpečí plynoucí z obdobných situací.

Rodiče jsou také kapitola sama pro sebe. Skutečnost je totiž taková, že se jejich odpovědi mnohdy rozcházejí s tvrzením jejich ratolestí. Největší rozpor je patrně v tom, že rodiče tvrdí, že se svými dětmi dostatečně probírají možné hrozby na internetu, ale samy děti uvádějí rodiče jako "informační zdroj" až na pátém místě (pouze 40 % dětí uvedlo, že o tom s rodiči někdy mluvilo). Informace tak získávají nejvíce z internetu samotného (to uvedly necelé tři čtvrtiny dotázaných), dále v televizi, tisku a ve škole (vše kolem 50 %). Těžko říci, jestli to je dáno zkresleným vnímáním rodičů, nebo jejich snahou vyplňovat dotazník tak, aby v něm působili co nejlépe.

Podobná situace nastává i v otázkách setkávání dětí s lidmi z internetu. Většina rodičů si myslí, že o schůzkách svých dětí vědí, nebo že by je jejich potomek v takovém případě informoval. Ovšem jak zde již zaznělo, není tomu tak. Děti na taková setkání chodí často samy a i když to alespoň někomu oznámí, rodiče to většinou nejsou (to už spíše přátelé nebo sourozenci). Nemusí to nutně znamenat problém autority, ale pravděpodobně se jedná o ne vždy dostatečnou informovanost rodičů o technologiích a internetu samotném. Většina si totiž představuje, že jejich děti hlavně surfují, e-mailují a chatují a o dalších činnostech (včetně případných schůzek) už tolik neuvažují.

Doporučená maximální doba strávená u počítače

Věk

Do čtyř let	- výjimečná zábava na několik minut
4-5 let	- 15 až 20 minut
6-7 let	- 30 minut
od 8 let	- již déle, ale pouze menší část volného času